

ΝΕΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ ΤΑ ΝΕΑ 19

ΔΕΥΤΕΡΑ 11 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2021

Το Dassault Rafale (Ντασό Ραφάλ) είναι γαλλικό μαχητικό αεροσκάφος 4ης γενιάς. Το όνομά του σημαίνει «ριπή ανέμου» και μπορεί να μεταφέρει όπλα που ήδη υπάρχουν στο ελληνικό οπλοστάσιο

ΒΕΡΟΛΙΝΟ ΤΟΥ ΠΑΥΡΟΥ ΠΑΠΙΑ

Οι δεύτερες σκέψεις στη Γερμανία

Η ελληνογαλλική συμφωνία αμυντικής συνεργασίας ανακοινώθηκε δύο ημέρες μετά τις εκλογές στη Γερμανία που έφεραν την κυβερνητική αλλαγή και το τέλος της εποχής Μέρκελ. Η γερμανική απάντηση δόθηκε από την απερχόμενη πλέον κυβέρνηση της Μέρκελ και είναι τόσο λιτή που θα μπορούσε εξίσου καλά να είναι απάντηση και της επόμενης κυβέρνησης:

«Η γερμανική κυβέρνηση έλαβε υπόψη τη συμφωνία μεταξύ Ελλάδας και Γαλλίας για την εγκαθίδρυση μιας στρατηγικής εταιρικής σχέσης και τη συνεργασία στους τομείς της ασφάλειας και άμυνας», σχολίασε εκπρόσωπος του υπουργείου Εξωτερικών στο Βερολίνο στις αρχές της εβδομάδας. «Πρόκειται», είπε, «για μία διμερή συμφωνία μεταξύ Ελλάδας και Γαλλίας, η οποία έχει σαφή αναφορά στην ιδιότητα μέλους στην ΕΕ όπως και στο ΝΑΤΟ και δεν στρέφεται εναντίον άλλων εταίρων».

Η πρώτη αντίδραση του Βερολίνου είναι ικανοποιητική για την Ελλάδα. Αναγνωρίζει ότι «δεν στρέφεται εναντίον άλλων» και αυτό δεν είναι απλά τυπική διατύπωση. Κατά τα άλλα, υπό το πρίσμα των απειλών που δέχθηκε η Ελλάδα τα τελευταία δύο χρόνια από την Τουρκία, η αμυντική συμφωνία με τη Γαλλία αποτελεί επιτυχία, για την οποία δύσκολα μπορούν να προβληθούν ενστάσεις από τη Γερμανία.

Υπάρχουν όμως και δεύτερες σκέψεις στους γερμανικούς κύκλους. Επικοινωνιακά, Μακρόν και Μπυσσόν ακριβώς αντιτίθενται και μη, όπως είχε αφηριδίσει και ο Τζο Μπάιντεν με την ανακοίνωση της αμερικανο-βρετανο-αυστραλιανής συμμαχίας AUKUS λίγες ημέρες νωρίτερα. Επί της ουσίας, για τους Γερμανούς είναι σαφές ότι η επιλογή των γαλλικών φρεγατών, από τις έξι προσφορές (Γαλλία, Ολλανδία, ΗΠΑ, Ισπανία, Ιταλία, Γερμανία) που υπήρχαν στο τραπέζι, ήταν απόφαση της ελληνικής κυβέρνησης, η οποία ελήφθη με πολιτικά κριτήρια και όχι οπωσδήποτε οικονομικά - τεχνικά. Πάντως, από τη στιγμή που έκλεισε η συμφωνία, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί πλέον ως διαπραγματευτικό αντιστάθμισμα στην προσπάθεια της Αθήνας να ακυρωθεί η πώληση έξι υποβρυχίων

στην Τουρκία από την ίδια γερμανική εταιρεία που κατασκευάζει και τις φρεγάτες.

Δεύτερες σκέψεις γίνονται στα γερμανικά επιτελεία και για το πνεύμα της ελληνογαλλικής συμφωνίας. Το άρθρο 2 του συμφώνου αναφέρεται στο ζήτημα της «κυριαρχίας», η οποία, από τη στιγμή που δεν προσδιορίζεται ακριβέστερα, αφορά τα χωρικά ύδατα και όχι την υφαλοκρηπίδα και την ΑΟΖ. Η φιλοσοφία του συγκεκριμένου άρθρου κινείται στη λογική παραδοχών διμερών συμφωνιών και όχι της συλλογικής ασφάλειας που είναι το κυρίαρχο μοντέλο της Ευρώπης μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Μία σύμπτωση έχει ενδιαφέρον: Στην πρώτη του εμφάνιση στους δημοσιογράφους την επόμενη ημέρα των γερμανικών εκλογών στις 27 Σεπτεμβρίου, ο νικητής, σοσιαλδημοκράτης υποψήφιος καγκελάρης Ολαφ Σολτς, δέχτηκε αρκετές ερωτήσεις για την ΕΕ και τη Γερμανία και οι απαντήσεις του μπορούν να θεωρηθούν και ως κατευθυντήριες γραμμές της πολιτικής που θα ακολουθήσει και ως καγκελάρης της Γερμανίας.

«Σε όσους προσπαθούν να επιστρέψουν στον 18ο, 19ο αιώνα και στο μοντέλο των απευθείας σχέσεων με κάποιες χώρες της Ευρώπης, η απάντηση είναι ότι η ΕΕ αναπτύσσεται από κοινού και θα φροντίσουμε για μία καλύτερη ΕΕ», είπε ο Σολτς. Εκείνη τη στιγμή ο Σολτς δεν αναφερόταν στο ελληνογαλλικό συμφώνιο, το οποίο ανακοινώθηκε μία ημέρα αργότερα από τους Μπυσσόν και Μακρόν στο Παρίσι. Είχε κατά νου τις προσπάθειες του Τραμπ τα προηγούμενα χρόνια να διασπάσει την ΕΕ με προνομιακές, διμερείς συμφωνίες με άλλες χώρες της ΕΕ αλλά και της Κίνας που επιδιόκει με τον τρόπο αυτόν να διεσδάσει περισσότερο στην Ευρώπη.

Από τη δίλωμα αυτή φαίνεται σαφώς ότι ο Σολτς δεν θεωρεί το μοντέλο του 18ου και 19ου αιώνα την ενδεδειγμένη συνταγή για το μέλλον της ΕΕ. Και η ελληνική κυβέρνηση δύσκολα θα πείσει ότι το ελληνογαλλικό αμυντικό σύμφωνο οδηγεί σε «μία ισχυρή και κυρίαρχη Ευρώπη», έτσι όπως την αντιλαμβάνεται ο - κατά πάσα πιθανότητα - νέος καγκελάρης της Γερμανίας.

ΤΗΣ ΙΖΑΜΠΙΕ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

Μια ώθηση για την ευρωπαϊκή κυριαρχία

Η αμυντική συμφωνία που υπέγραψαν Αθήνα και Παρίσι στις 28 Σεπτεμβρίου ότι μόνο ενισχύει τη στρατιωτική συνεργασία των δύο χωρών αλλά θα μπορούσε να επιταχύνει τη δημιουργία μιας κοινής ευρωπαϊκής δράσης και άμυνας στην Ανατολική Μεσόγειο.

Ορισμένοι ίσως βιάστηκαν να εξηγήσουν ότι οι βλέψεις της Γαλλίας προς την Ανατολική Μεσόγειο είναι αυτοεξυπηρετούμενες και αποτελούν προσπάθεια αντιστάθμισης της οικονομικής ζημιάς στη γαλλική αμυντική βιομηχανία μετά την ακύρωση των πυρηνικών υποβρυχίων από την Καμπέρα. Ανεξάρτητα από το αν αυτό αληθεύει, η στήριξη της Γαλλίας σε Ανατολική Μεσόγειο, Ελλάδα και Κύπρο παραμένει θετικό στοιχείο. Η Γαλλία εξελίσσεται σε «κράτος πυλώνα» στη Μεσόγειο - ρόλο που παραδοσιακά μοιράζεται με την Ιταλία.

Στην Ανατολική Μεσόγειο όμως η Γαλλία σαφώς έχει σφραγίσει τον ρόλο της μέσω τόσο της στρατιωτικής παρουσίας της όσο και της πώλησης οπλισμού σε ομόφρονες εταίρους της, και μέσω της αμυντικής στήριξης προς τους ευρωπαϊκούς εταίρους της κατά τις διενέξεις με την Τουρκία. Διενέξεις που εξάλλου συνεχίζονται και επηρεάζονται γαλλικά συμφέροντα, αφού τον περασμένο Σεπτέμβριο το ερευνητικό πλοίο «Nautical Geo» (υπό σημαία Μάλτας) που διεξήγε έρευνα χαρτογράφησης πιθανής πορείας του υποθαλάσσιου αγωγού East Med σε περιοχή ανατολικά της Κρήτης για λογαριασμό της γαλλικής εταιρείας Total και του ελληνικού Δημοσίου, δεχόταν παρενοχλήσεις από τουρκικά πολεμικά κάθε φορά που βρισκόταν πέραν των χωρικών υδάτων (6 ναυτικά μίλια).

Παρόλ'αυτα, η Γαλλία καλλιεργεί και χαίρει καλών σχέσεων με τη Λευκοσία. Είναι ο δεύτερος στρατιωτικός εταίρος της Κύπρου, μετά την Ελλάδα και πριν από το Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο έχει ιστόσωο δύο κυρίαρχες βάσεις στο νησί. Η διμερής αμυντική σχέση Λευκοσίας - Παρισίων βασίζεται κυρίως στη γεωγραφική θέση της Κύπρου, ένα στρατηγικό σημείο στήριξης των επιχειρήσεων στην Ανατολική Μεσόγειο. Επιπλέον, τα κυπριακά λιμάνια έχουν φιλοξενήσει γαλλικά πυρηνικά αεροπλανοφόρα και υποβρυχία. Στο πλαίσιο αυτό, έχουν γίνει διαβουλεύσεις

για ειδική συμφωνία μεταξύ των δύο χωρών, η οποία εκτός από το λιμάνι της Λεμεσού θα υπερμεριάζονε και την αεροπορική βάση «Ανδρέας Παπανδρέου» στην Πάφο.

Η δημιουργία ενός γαλλοελληνικού αμυντικού ζευγους στο πλαίσιο της ΕΕ αποτελεί ευκαιρία για ώθηση της ευρωπαϊκής κυριαρχίας και στρατηγικής αυτονομίας, σχέδια πρωτίστως του γάλλου προέδρου Μακρόν. Ο Έλληνας πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, λίγο πριν από την αναχώρησή του για το Παρίσι για την υπογραφή της αμυντικής συμφωνίας, είχε δηλώσει χαρακτηριστικά: «Το αίτημα για τη στρατηγική αυτονομία της Ευρώπης είναι πλέον απολύτως επιτακτικό». Δηλαδή χρειάζεται μια Ευρώπη που θα ευθυγραμμίσει τη γεωπολιτική της δύναμη με την οικονομική της δύναμη. «Η Ελλάδα και η Γαλλία θα είναι στην πρώτη γραμμή αυτής της ευρωπαϊκής προσπάθειας τους επόμενους μήνες» είχε προσθέσει. Αυτή η συνεργασία θα συνδεδετο με γαλλογερμανικό ζεύγος, ζωτικής σημασίας για τη Γαλλία, το οποίο όμως φαίνεται να βρίσκεται τη Γερμανία επιφυλακτικά στον τομέα της άμυνας και ειδικότερα στην αναζήτηση ευρωπαϊκής κυριαρχίας. Η ιδέα αυτή αντιμετωπίζει επίσης αντίσταση σε ορισμένες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, όπου εκλαμβάνεται ως ενδεχομένης ανασταλτικός παράγοντας για το ΝΑΤΟ και τις διατλαντικές σχέσεις.

Η αμυντική συμφωνία Ελλάδας - Γαλλίας ίσως σημαίνει και έναν πιο κεντρικό ρόλο για την Ελλάδα στην Ανατολική Μεσόγειο, ως «εταίρος άμεσης επέμβασης» (first responder) στο πλαίσιο της ΕΕ. Η ψύχρα των σχέσεων ΗΠΑ - Τουρκίας μετά την αγορά ποσειδών πυραύλων S-400 από την Τουρκία και η συνεχιζόμενη αντιπαράθεση με την ΕΕ θα δικαιολογηθούν μια τέτοια πρωτοβουλία. Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά τη σύνοδο EUMED9 στην Αθήνα τον περασμένο μήνα οι ηγέτες των εννέα χωρών του Νότιου της ΕΕ έστειλαν αυστηρό μήνυμα στην Τουρκία για τον σεβασμό των θαλασσίων ζωνών και του διεθνούς δικαίου.

Η Δρ Ιζαμπιέ Ιωαννίδου είναι ερευνητικό μέλος του Τμήματος Πολιτικών Επιστημών στο Ελευθέριο Πανεπιστήμιο των Βρυξελλών, επιστημονική συνεργάστρια στο Ελληνικό Ινστιτούτο Ευρωπαϊκών και Εξωτερικών Πολιτικών (ΕΛΙΕΑΠΕΠ)